

Naturskyddsföreningen | Bra Miljöval

Blomsterbutik

Kriterier 2009:2

Bra Miljöval

Bra Miljöval.

Världens tuffaste miljömärkning.

Naturskyddsföreningen är en politiskt och religiöst obunden ideell förening utan vinstintressen. Omsorgen om miljön och människors hälsa är vår drivkraft. Vi har bidragit till att säl, havsörn och pilgrimsfalk inte längre är utrotningshotade i Sverige. Vi värnar om den biologiska mångfalden och arbetar för att stoppa klimatförändringar, försurning, övergödning, spridningen av skadliga kemikalier och mycket annat.

Men det räcker inte att skydda naturen i reservat eller stoppa enskilda förorenare. Den totala miljöbelastningen måste minska. Företag som miljöanpassar sin produktion och sina produkter är mycket viktiga i det arbetet.

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens eget miljömärke och ett av våra verktyg för att driva utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Bra Miljöval ställer höga miljökrav på de produkter som får märkas.

Tack vare Bra Miljöval har hundratals produkter gjorts om och miljöanpassats. Märkningen har lett till konkreta resultat. Till exempel har märkningen Bra Miljöval nästan helt fått bort den miljöskadliga tensiden LAS från svenska tvättmedel.

Ett annat exempel är att el märkt med Bra Miljöval har ställt krav på vattenflödet genom vattenkraftverk och därmed ökat det biologiska livet i älvsträckorna. För biobränsleeldade kraftvärmeverk har kraven på att askan återförs till naturen slutit kretsloppet.

Bra Miljöval är en del av Naturskyddsföreningens Handla Miljövänligt-arbete. Nätverket Handla Miljövänligt är aktiva medlemmar som bland annat genomför kampanjen Miljövänliga Veckan varje år. Tack vare kampanjen blir sortimentet i de flesta livsmedelsbutiker allt mer miljöanpassat. I konsumenternas ögon är märkningen Bra Miljöval en trovärdig signal. För licenstagaren ger märkningen konkurrensfördelar.

I dag finns kriterier för Bra Miljöval för följande varor och tjänster:

- Värmeenergi
- Fjärrkyla
- Elenergi
- Godstransporter
- Persontransporter
- Livsmedelsbutik
- Blomsterbutik
- Papper
- Textil
- Kemiska produkter
- Bil- och småhusförsäkring

Bra Miljöval

Läs mer om Bra Miljöval på www.bramiljoval.se

Kriterierna kan beställas på e-post: gbg@naturskyddsforeningen.se eller laddas ned från www.bramiljoval.se

För ytterligare information kontakta Naturskyddsföreningen, Box 7005, 402 31 Göteborg, tel: 031-711 64 50, fax: 031-711 64 30, e-post: gbg@naturskyddsforeningen.se

Innehåll

Förord	4
Syfte	4
Kriteriernas omfattning	5
1 Tydlighet mot kund	5
2 Utbud av miljömärkta alternativ	6
3 Avstår från att sälja varor som medför stor negativ miljöpåverkan	6
4 Organisation	7
5 Städning och förbrukningsvaror	7
6 Upphandling av kapitalvaror och tjänster	8
7 Energi	9
8 Transporter	10
9 Avfall	12

Förord

Märkningen Bra Miljöval för blomsterbutiker är ett av Naturskyddsföreningens verktyg för att driva på utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Naturskyddsföreningen har sedan flera år haft kriterier för märkning med Bra Miljöval för livsmedelsbutiker. Nu har vi tagit ett steg till och utvecklat grundkrav för butik som kan byggas på med butiksspecifika krav för varje bransch. Först ut är blomsterbutiker.

Att ge någon blomma är ofta en kärlekshandling. Samtidigt kan odling av blommor vara mycket miljöförstörande och ha mycket negativa sociala konsekvenser.

I en blomsterbutik märkt med Bra Miljöval ska det finnas ekologiskt odlade blommor. De blommor som orsakar störst skador får inte finnas till försäljning. Dessutom ska butiken driva ett seriöst internt miljöarbete.

Kraven för blomsterbutik kan sammanfattas med att:

- butiken har något ekologiskt odlat alternativ
- butiken har valt bort försäljning av några produkter som är dåliga ur miljösynpunkt
- butiken genomför ett gediget eget miljöarbete, till exempel inom energianvändning och avfallssortering

Kriterierna för blomsterbutiker märkta med Bra Miljöval är fastställda av Naturskyddsföreningens generalsekreterare. Ett flertal licenstagare, personer och företag har delat med sig av värdefull kunskap och synpunkter och tackas härmed.

Eva Eiderström

Chef för Bra Miljöval

Syfte

- Att konsumenterna ska kunna göra hållbara val i blomsterbutiken: tex hitta ekologiska och Fairtrade-märkta varor.
- Att blomsterbutiker bidrar till minskad användning av miljögifter, genom sortiment i butiken och påverkan på sina leverantörer.
- Att butiken som enhet minskar sin påverkan på miljö och klimat bland annat genom att källsortera och se över energianvändning och transporter.

Kriteriernas omfattning

Kriterierna gäller från 2009-11-09 tills nästa version träder i kraft, tidigast 2012-12-31.

Alla blomsterbutiker kan märkas enligt dessa kriterier för Bra Miljöval. Kriterierna ställer krav på butikens miljöarbete och varuutbud. Med blomsterbutik menas butik som säljer blommor som andra har odlat. Plantskolor och andra aktörer som säljer blommor som de själva odlat faller utanför ramen för dessa kriterier.

Samtliga krav i kriteriedokumentet ska uppfyllas för att butiker ska kunna märkas med Bra Miljöval.

Krav på miljömärkta varor i sortimentet gäller förutsatt att butiken erbjuder konventionella varor av samma slag. Om butiken exempelvis inte säljer lökar så ställs inte krav på att man ska sälja miljömärkta lökar.

1 Tydlighet gentemot kund

- 1.1 Märket Bra Miljöval sitter väl synligt i entrén till butiken.
- 1.2 Miljömärkta varor är tydligt skyltade.
- 1.3 Butiken lyfter fram de ekologiskt odlade blommorna i skyltningen. Skyltningen kan varieras med att också lyfta fram blommor som är i säsong, som odlas i växthus värmda med förnybar energi eller blommor av någon av nedanstående sorter som kräver förhållandevis lite kemiska bekämpningsmedel: astilbe, aster, blåklocka (*Campanula rotundifolia*), borstnejlika (*Dianthus barbatus*), törelväxter (*Euphorbia*), prärieklocka (*Eustoma*), flox (*Phlox*), kamomill (*Matricaria*), lejongap (*Antirrhinum*), risp (*Limonium*), luktärt (*Lathyrus odoratus*), lövkoja (*Matthiola*), orkidéer, riddarsporre (*Delphinium*), storblommig krysantemum (*Chrysanthemum grandiflorum*), stormhatt (*Aconitum*), syren (*Syringa*), halsört (*Trachelium*).

En kontroll kan göras så här: Ställ dig så du ser hela butikshyllan. Om du från den platsen kan peka ut de miljömärkta alternativen är varorna tydligt skyltade.

Motivering till kraven:

[1.2] En kund som vill köpa miljömärkta varor ska inte behöva kontrollera varje enskild vara. Det ska vara lätt att hitta de miljömärkta varorna.

Dispens

I dagsläget är tillgången på ekologiska snittblommor, krukväxter och lökar liten, i vissa fall obefintlig. I de fall butiken kan visa att den eftersökt ekologiskt odlade produkter, och det inte varit möjligt att få tag på sådana, ges dispens från kravet att sälja ekologiska snittblommor, krukväxter och lökar. Dispensen gäller i 1 år, till och med 2012-11-07.

2 Utbud av miljömärkta alternativ

- 2.1 Ekologiska snittblommor, krukväxter eller lökar finns till försäljning.

Som ekologiskt räknas KRAV, EU-ekologiskt eller annan märkning godkänd av IFOAM.

3 Avstår från att sälja varor som medför stor negativ miljöpåverkan

- 3.1 Blommor som i konventionell odling ofta besprutas massivt med kemiska bekämpningsmedel får endast säljas om de är märkta med minst MPS A/B, Svenskt Sigill eller motsvarande.

De blommor det i dagsläget gäller är: frilandskrysantemum (*Chrysanthemum*), gladiol (*Gladiolus*), hyacint (*Hyacinthus*), iris, lilja (*Lilium*), narciss (*Narcissus*), nerine, ros (*Rosa*), tulpan (*Tulipa*).

Listan kan komma att justeras. Om justeringen innebär att fler blommor hamnar på denna lista meddelas alla licenstagare minst tre månader innan justeringen börjar gälla.

- 3.2 Blommor odlade i Syd som finns till försäljning är Fairtrade-märkta eller FFP-märkta.

- 3.3 Om färgade blommor finns till försäljning, ska butiken kunna visa att färgämnen inte är miljö- eller hälsofarliga.

All ekologisk odling uppfyller detta krav.

Svenskt Sigill är ett märke för integrerad produktion. Integrerad produktion är "städad" konventionell odling. Man jobbar för minskad miljöpåverkan genom att till exempel undvika slentrianmässig bekämpning.

MPS är ett holländskt märkningssystem för integrerad produktion av blommor. De har olika klasser där A och B är de bättre klasserna.

Länder i Syd är den vedertagna beteckningen på det som förut kallades u-länder. Syd innefattar de många länderna i Latinamerika, Afrika och Asien, men även en del länder i Östeuropa till exempel Vitryssland och Ukraina.

Fairtrade-märkning ställer krav på att mänskliga rättigheter respekteras samt att inköparen betalar ett rättvist pris för råvaran. Vissa kemiska bekämpningsmedel är förbjudna.

FFP – Fair Flowers and Plants är ett märkningssystem för blommor från syd. Innehåller sociala krav och miljökrav som grundar sig på MPS, se ovan.

Att färgämnen inte är miljö- eller hälsofarliga innebär att de uppfyller kraven i Bra Miljövals kriterier för märkning av kemtekniska produkter.

4 Organisation

4.1 Butiken har en miljöansvarig.

Den miljöansvarige har eller ges tillfälle att gå relevant miljöutbildning. Butikens miljöansvarige leder och samordnar butikens miljöarbete. Han/hon håller ihop arbetet med att uppfylla miljömärkningens krav och ansvarar för att all butikspersonal vet vad märkningen innebär.

4.2 Butiken har en energiansvarig.

Den energiansvarige ansvarar för att kraven under Energi i kriteriedokumentet uppfylls.

4.3 Butiken har en transportansvarig.

Den transportansvarige ansvarar för att kraven under Transporter i kriteriedokumentet uppfylls.

4.4 Butiken har en återvinningsansvarig.

Den återvinningsansvarige ansvarar för att kraven under Avfall i kriteriedokumentet uppfylls.

4.5 Butikens inköpare är väl insatta i de krav som miljömärkningen ställer.

4.6 Butikens marknadsförare är väl insatta i de krav som miljömärkningen ställer och de möjligheter märkningen innebär.

4.7 All butikspersonal vet vad märkningen med Bra Miljöval innebär.

Motivering till kraven:

[4] En tydlig ansvarsfördelning är nödvändig för att få miljöarbetet att fungera.

[4.2-4.4] Flera behöver hjälpas åt om miljöarbetet ska genomsyra organisationen. De tre verksamhetsområden som berörs här, är viktiga områden i kriterierna och det är bra om ansvaret för dem kan fördelas på olika personer. I en liten butik kan samma person ha ansvaret för alla områdena.

[4.6] För att butiken ska få största möjliga nytta av märkningen behöver den marknadsföringsansvarige veta vad märkningen innebär.

5 Städning och förbrukningsvaror

5.1 Vid städning av butik och personalutrymme används endast miljömärkta disk- och rengöringsmedel.

5.2 Om butiken tvättar i egen regi används endast miljömärkta tvättmedel.

5.3 Enbart miljömärkt tvål, toalettpapper och hushållspapper används på toaletter och i kök.

Som miljömärkt räknas Bra Miljöval, Svanen och EU Ecolabel.

- 5.4 Vid inköp av förbrukningsvaror efterfrågas alltid miljömärkta alternativ och en avvägning görs alltid om det är möjligt att välja dessa.
- 5.5 Vid inköp av specier efterfrågas alltid ekologiska alternativ och en avvägning görs alltid om det är möjligt att välja dessa.

Motivering till kraven:

[5.1–5.2] Miljömärkningen ställer bland annat långtgående krav på att ingående kemiska ämnen ska belasta miljön så lite som möjligt.

[5.3] Miljömärkningen ställer bland annat krav på att pappersråvaran inte kommer från skövlade urskogar, att pappret inte blekts med klorgas och att övriga processkemikalier belastar miljön så lite som möjligt.

[5.4] Miljömärkning driver på utvecklingen så att varor blir mindre och mindre miljöbelastande. Genom att fråga efter och alltid försöka välja de miljömärkta varorna hjälper butiken till att driva fram miljömärkta produkter.

[5.5] Ekologiskt jordbruk har kommit längst på vägen mot ett hållbart jordbruk. Ekologiskt jordbruk tillåter inte användning av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Genmodifierade grödor är inte heller tillåtna. För mer info se www.naturskyddsforeningen.se/natur-och-miljo/jordbruk-och-mat/ekologisk-produktion

6 Upphandling av kapitalvaror och tjänster

6.1 Kapitalvaror

Vid inköp av nya kapitalvaror efterfrågas alltid miljömärkta alternativ och en avvägning görs alltid om det är möjligt att upphandla dessa.

6.2 Tjänster

Vid upphandling av tjänster efterfrågas alltid miljömärkta alternativ och en avvägning görs alltid om det är möjligt att upphandla dessa.

Motivering till kraven:

[6.1–6.2] Miljömärkning driver på utvecklingen så att varor blir mindre och mindre miljöbelastande. Genom att fråga efter och alltid försöka välja de miljömärkta varorna hjälper butiken till att driva fram miljömärkta produkter.

7 Energi

7.1 **Energiförbrukning**

Butiken redovisar total mängd använd energi fördelat på el, värme och fjärrkyla.
Butiken redovisar butiksyta och lageryta.

7.2 **Elanvändning**

Butiken använder el märkt med Bra Miljöval eller köper produktspecifik vind/solenergi.

7.3 **Energieffektivisering**

Butiken följer kontinuerligt upp sin energianvändning. Minst en gång om året går butiken, tillsammans med en konsult, igenom vad butiken kan göra för att spara energi. I uppdraget ska ingå att

- gå igenom vad butiken har för utrustning/verksamhet som drar energi
- gå igenom hur utrustningen/verksamheten används
- göra en åtgärdsplan för hur butiken kan få ner energiförbrukningen
- beräkna hur mycket butiken sparar i pengar när man gör åtgärden och
- beräkna återbetalningstid för de olika åtgärderna.

Konsulten kan vara intern eller extern, det viktiga är att det är någon med kompetens på området.

Motivering till kraven:

[7.1] En årlig redovisning av använd mängd energi visar hur effektivt butiken arbetar med energieffektiviseringen.

[7.2] Elenergi märkt med Bra Miljöval är el från förnybara källor. I kriterierna för elenergi ställs dessutom krav som minskar miljöpåverkan från produktionen. För vattenkraftverk gäller till exempel att de hela tiden ska släppa igenom så mycket vatten att djur och växter nedströms gynnas. Att köpa elenergi märkt med Bra Miljöval minskar utsläppen av växthusgaser dramatiskt jämfört med att köpa svensk elmix. En butik som gör av med 1,4 GWh el om året släpper ut 50 kg koldioxid istället för 83 ton.

Butiker som vill bli märkta med Bra Miljöval och har ett löpande avtal om elleveranser, kan få dispens från kravet tills nytt avtal ska tecknas. Kompensatoriska åtgärder krävs då.

[7.3] Att minska användningen av elenergi är bästa sättet att minska miljöbelastningen av elanvändningen.

8 Transporter

8.1 Butikens egna fordon

Alla punkter under 8.1 gäller butikens egna fordon.

Gäller inte förmånsbilar.

8.1.1 Utbildning

All ordinarie personal som kör butikens fordon är utbildade/ska få utbildning i ”sparsam körning”. Utbildningen ska vara inplanerad inom ett år.

8.1.2 Körplanering

En plan för samordning av transporter, utnyttjande av lastutrymme och frekvens av leverans ska finnas.

8.1.3 Minimikrav på befintliga fordon

Tunga fordon, över 3,5 ton

Minst Euro IV i tätort där miljöklassnorm för utomhusluft eller miljömål för frisk luft, etappmål 2010, överskrids.

Minst Euro III för övriga platser.

Information om miljöklasser finns hos bland andra Transportstyrelsen och Miljöstyrningsrådet.

Lätta lastfordon

Dieseldriven: minst MK 2005

Bensindriven: minst MK 2000

Personbil

Bensindriven: Utsläpp av högst 225 gram total koldioxid per km vid blandad körning och minst MK 2005.

Dieseldriven: Utsläpp av högst 225 gram total koldioxid per km vid blandad körning och minst MK 2005 PM.

Förnybara drivmedel: Körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel och minst MK 2005.

Uppgifter om koldioxidutsläpp och partiklar enligt vägtrafikregistret, motsvarande utländska register eller från fordonstillverkaren

70% av körsträckan motsvarar 75% E 85 i tankad volym liter jämfört med bensin.

70% av körsträckan motsvarar 65% biogas i tankad volym kubikmeter jämfört med tankad volym bensin i liter.

8.1.4 Inköp av däck

Vid inköp av däck köps däck som TRB rekommenderar ur miljösynpunkt, däck märkta med Svanen eller motsvarande.

TRB Sverige AB är ett branschföretag inom transportnäringen. TRBs lista över rekommenderade lastbilsdäck finns på www.trb.se, Publikationer, TRB listor

8.1.5 Inköp av fordon

Tunga fordon, över 3,5 ton

Minst Euro V.

Lätta lastfordon

Koldioxid: Utsläpp av högst 220 gram total koldioxid per km vid blandad körning.

eller

Körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel.

Partiklar: Lätta lastbilar som är utrustade med teknik för drift endast med diesel får släppa ut högst 5 milligram partiklar per kilometer vid blandad körning.

Personbil

Utsläpp av högst 180 gram total koldioxid per km vid blandad körning och körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel och minst MK 2005.

eller

Utsläpp av högst 120 gram total koldioxid per km vid blandad och högst 0,08 gram kväveoxider per km.

eller

Utsläpp av högst 110 gram total koldioxid per km vid blandad körning och MK 2005 PM.

8.2 **Transport mellan lager och butik**

Alla punkter under 8.2 gäller transport mellan lager och butik.

Butikskedjans egna transporter mellan lager och butik uppfyller följande krav, alternativt vid upphandling av transport mellan lager och butik ställs följande krav:

8.2.1 **Utbildning**

De som kör fordonen är utbildade/blir utbildade i ”sparsam körning”. Utbildningen ska vara inplanerad inom ett år.

8.2.2 **Körplanering**

En plan för samordning av transporter, utnyttjande av lastutrymme och frekvens av leverans ska finnas.

8.2.3 **Minimikrav på befintliga fordon**

Tunga fordon, över 3,5 ton

I tätort där miljökvalitetsnorm för utomhusluft eller miljömål för frisk luft, etappmål 2010, överskrids: minst Euro IV.

Övriga platser: minst Euro III

Lätta lastfordon

Dieseldriven: minst MK 2005

Bensindriven: minst MK 2000

Personbil

Bensindriven: Utsläpp av högst 225 gram total koldioxid per km vid blandad körning och minst MK 2005.

Dieseldriven: Utsläpp av högst 225 gram total koldioxid per km vid blandad körning och minst MK 2005 PM.

Förnybara drivmedel: Körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel och minst MK 2005.

8.2.4 **Inköp av däck**

Vid inköp av däck köps däck som TRB rekommenderar ur miljösynpunkt, däck märkta med Svanen eller motsvarande.

8.2.5 **Inköp av fordon**

Tunga fordon, över 3,5 ton
minst Euro V

Lätta lastfordon

Koldioxid: Utsläpp av högst 220 gram total koldioxid per km vid blandad körning.

eller

Körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel.

Partiklar: Lätta lastbilar som är utrustade med teknik för drift endast med diesel får släppa ut högst 5 milligram partiklar per kilometer vid blandad körning.

70% av körsträckan motsvarar 75% E 85 i tankad volym liter jämfört med bensin.

70% av körsträckan motsvarar 65% biogas i tankad volym kubikmeter jämfört med tankad volym bensin i liter.

TRB Sverige AB är ett branschföretag inom transportnäringen. TRBs lista över rekommenderade lastbilsdäck finns på www.trb.se, Publikationer, TRB listor

Personbil

Utsläpp av högst 180 gram total koldioxid per km vid blandad körning och körs till minst 70% av körsträckan med förnybara drivmedel och minst MK 2005.

eller

Utsläpp av högst 120 gram total koldioxid per km vid blandad körning och högst 0,08 gram kväveoxider per km.

eller

Utsläpp av högst 110 gram total koldioxid per km vid blandad körning och MK 2005 PM.

8.3 Tjänsteresor

Butiken har en policy för att få ner miljöpåverkan av tjänsteresor.

Motivering till kraven:

[8] Transporter är en stor del av en butiks miljöpåverkan.

9 Avfall

- 9.1 Butiken lämnar sitt miljöfarliga avfall till omhändertagande.
- 9.2 Butikens övriga avfall sorteras och lämnas till återvinning i de fraktioner som är möjliga på orten.
- 9.3 Källsorteringen är så tydligt skyltad att det är lätt för personalen att göra rätt.
- 9.4 Butiken minskar kontinuerligt sin mängd osorterat avfall.

Motivering till kraven:

[9.1] Det är viktigt att miljöfarligt avfall inte hamnar i de vanliga soporna eller i avloppet.

[9.2] Återvinning av avfall sparar på jordens resurser. Ett exempel; gruvsdriften av aluminium sker ofta i dagbrott. Det ger förstörd natur och utsläpp av giftiga ämnen. Processen att göra aluminium av malm är mycket energikrävande. Det går åt ca 10 gånger så mycket energi vid nyttillverkning av aluminium som när man återvinner använd aluminium.

[9.4] Osorterat avfall är svårt att ta hand om på något för miljön acceptabelt sätt. Förbränning av osorterat avfall riskerar att bidra till spridning av dioxiner. När butiken arbetar med att få ner mängden osorterat avfall behöver man dels titta på avfallet och se om det finns något som kan återvinnas, dels titta på om man kan undvika att avfallet uppkommer.

Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Naturskyddsföreningen. Box 4625, 11691 Stockholm.
Tel 08-702 65 00. info@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen är en politiskt obunden ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Dessutom står vi bakom världens tuffaste miljömärkning, Bra Miljöval.

I över hundra år har vi envist arbetat på naturens sida. Förutsättningarna har förändrats men viljan att förändra är densamma. Välkommen att bli medlem, skänka en gåva eller bli företagssponsor.

www.naturskyddsforeningen.se | Pg 90 19 09-2
08-702 65 00

Bra Miljöval